Vlaamse Regering

DE VLAAMSE MINISTER VAN ONDERWIJS, JUSTITIE EN WERK

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft:
Bologna-commissie: reflectie over de Vlaamse hogeronderwijsstructuur meer dan twintig jaar na de Bolognahervorming

Samenvatting

Conform het Vlaams regeerakkoord wordt, meer dan twintig jaar na de invoering van de Bolognahervorming, een commissie opgericht om te reflecteren over de huidige hogeronderwijsstructuur in Vlaanderen. Het gaat om een strategische verkenning op de lange termijn.

Aanleiding

Het regeerakkoord stelt dat "*20 jaar na de invoering van de Bolognahervorming in Vlaanderen het hoog tijd is voor een evaluatie. Het doel is studenten verzekeren van een efficiënte en effectieve studieloopbaan*.".

De invoering van de bachelor-masterstructuur vormde één van de meest ingrijpende hervormingen van het Vlaamse hoger onderwijs van de voorbije decennia. De hervorming had tot doel een transparante, internationaal vergelijkbare en samenhangende hogeronderwijsstructuur tot stand te brengen, die de mobiliteit van studenten en afgestudeerden binnen de Europese hogeronderwijsruimte ondersteunt.

Sinds de invoering van de bachelor-masterstructuur als gevolg van de Bologna-verklaring is het hogeronderwijslandschap aanzienlijk geëvolueerd. De integratie van de graduaatsopleidingen, de groei van bijkomende trajecten zoals banaba's, manama's, schakel- en voorbereidingsprogramma's, en bredere evoluties op de arbeidsmarkt roepen de vraag op of de huidige structuur voldoende helder, doelmatig en toekomstbestendig is.

In deze context wordt onder een 'efficiënte en effectieve studieloopbaan' zoals opgenomen in het regeerakkoord, verstaan: de **mate waarin de huidige hogeronderwijsstructuur studenten een heldere en werkbare studieloopbaan biedt en tegelijk bijdraagt aan bredere maatschappelijke en economische doelstellingen**.

Doelstelling

De oefening beoogt een **beleidsmatige reflectie**, niet de voorbereiding van concrete hervormingsmaatregelen of aanbevelingen op korte termijn.

De Vlaamse Regering wenst hiermee ruimte te creëren voor een onafhankelijke reflectie over de evolutie van de Vlaamse hogeronderwijsstructuur sinds de Bolognahervorming, de mate waarin de oorspronkelijke doelstellingen van deze hervorming vandaag nog richtinggevend zijn, en de vraag hoe de structuur zich verhoudt tot toekomstige maatschappelijke, economische en internationale ontwikkelingen.

Hiertoe installeert de minister, bevoegd voor onderwijs, een commissie van experten. De commissie krijgt de opdracht te reflecteren over de evolutie, samenhang en toekomstbestendigheid van de Vlaamse hogeronderwijsstructuur en hierover een rapport te bezorgen aan de Vlaamse Regering. Oplevering van het rapport is voorzien voor het najaar van 2028.

Scope en focus

Voor deze opdracht worden twee **centrale vragen naar voor geschoven. De eerste vraag is hoe de huidige Vlaamse hogeronderwijsstructuur zich verhoudt tot de uitdagingen en verwachtingen op langere termijn**. Daarbij gaat de focus naar de vraag of de huidige structuur Vlaanderen toelaat om talent te ontwikkelen, maatschappelijke noden te beantwoorden en zich adequaat te verhouden tot internationale ontwikkelingen.

De tweede vraag is in welke mate de huidige structuur nog aansluit bij de doelstellingen van de Bolognahervorming. Die hervorming beoogde onder meer de internationale vergelijkbaarheid van diploma's te versterken en de mobiliteit van studenten en afgestudeerden binnen de Europese hogeronderwijsruimte te bevorderen. Meer dan twintig jaar later is het opportuun om na te gaan in welke mate deze doelstellingen nog worden gerealiseerd door de huidige hogeronderwijsstructuur.

Een logisch **vertrekpunt voor de reflectie zijn de oorspronkelijke doelstellingen van de Bolognahervorming zelf: t**ransparantie, internationale vergelijkbaarheid, mobiliteit, en heldere diplomastructuren. Hierbij wordt niet alleen gekeken naar het Vlaamse hogeronderwijslandschap, maar ook naar de positionering ervan binnen de Europese hogeronderwijsruimte. De commissie kan hierbij relevante internationale voorbeelden en vergelijkbare hogeronderwijssystemen betrekken. Ook kan aandacht worden besteed aan recente Europese ontwikkelingen inzake grensoverschrijdende samenwerking en integratie in het hoger onderwijs, zoals de Europese Universiteiten-allianties en het Multilateral Treaty on Automatic Recognition of Qualifications in Higher Education.

In deze oefening wordt onder de **hogeronderwijsstructuur** verstaan: de wijze waarop het hoger onderwijs in Vlaanderen is georganiseerd, met inbegrip van de verschillende opleidingstypes en kwalificatieniveaus, de differentiatie tussen hogescholen en universiteiten en de rationale daarvoor, de geografische spreiding van het aanbod, de aansluiting bij maatschappelijke en economische behoeften, en de positionering van het Vlaamse hoger onderwijs binnen de Europese en internationale context.

De reflectie dient **evidence-informed** te gebeuren, met gebruik van beschikbare data en internationale benchmarks. De commissie heeft niet als focus operationele beleidsvragen te beantwoorden die reeds het voorwerp uitmaken van afzonderlijke beleidstrajecten zoals studierendement en programmatie.

Daarbij kunnen volgende aspecten aan bod komen:

- Uitgangspunten en doelstellingen van het hogeronderwijsbeleid

In welke mate blijven de oorspronkelijke doelstellingen van de Bolognahervorming richtinggevend voor de organisatie van het hoger onderwijs in Vlaanderen, en welke aanvullende of gewijzigde doelstellingen dienen zich vandaag aan?

- Evolutie van de Vlaamse hogeronderwijsstructuur

Hoe heeft de Vlaamse hogeronderwijsstructuur zich ontwikkeld ingevolge Bologna en daarna?

- Maatschappelijke relevantie en doelmatigheid

In welke mate ondersteunt de huidige hogeronderwijsstructuur de maatschappelijke en economische behoeften van Vlaanderen?

Deze vraag focust zich niet op het inhoudelijke opleidingsaanbod.

- Internationale positionering

Sinds de invoering van de Bolognahervorming is ook de internationale context verder geëvolueerd. Hoe verhoudt de Vlaamse hogeronderwijsstructuur zich vandaag tot de Europese hogeronderwijsruimte en vergelijkbare internationale systemen?

Governance commissie

De minister duidt een voorzitter aan met ruime expertise inzake hogeronderwijsbeleid en -bestuur, een grondige kennis van de Bolognahervorming en de evolutie van het Vlaamse hogeronderwijslandschap. De leden van de commissie worden aangesteld door de minister. De samenstelling gebeurt op basis van expertise inzake hogeronderwijsbeleid, governance van het hoger onderwijs, data-analyse, en kennis van de arbeidsmarkt. Het betreft geen representatief overlegorgaan, maar een onafhankelijke expertencommissie. Commissieleden verbonden aan instellingen hoger onderwijs zetelen niet als vertegenwoordigers van hun instelling. De commissie kan in het kader van haar werkzaamheden relevante stakeholders consulteren.

Het Departement Onderwijs en Vorming voorziet in de administratieve en inhoudelijke ondersteuning van de werkzaamheden van de commissie, onder meer door de organisatie van de bijeenkomsten, het verzamelen van relevante documentatie en data, en de redactionele ondersteuning van het eindrapport.

Lidmaatschap in de commissie is onbezoldigd. Reële en bewezen verplaatsingskosten kunnen worden vergoed overeenkomstig de geldende regels.

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk,

Zuhal DEMIR